

Børnekulturforskning i et historisk og uddannelsesmæssigt perspektiv

Publ. i BUKS - Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur nr. 54, 2010. Oplæg på BID-konference efteråret 2008. Forelæsningsen er skrevet af fra lydband.

Herdis Toft (introduktion): Jeg tænkte at det skal handle om at børn ikke bare er børn. Og drenge er ikke bare drenge og piger er ikke bare piger. Det er også noget med de vilkår børn lever under, det betyder noget for deres kultur. Det har jeg i hvert fald hørt dig sige noget om mange gange. Så her kommer noget om at det ikke er alle børn der har det samme (fællessang)

*Sørens far har penge...
(Axel Breidahl/Louise Levy)*

*Sørens far har penge
og ko og kalv i vænge
og hø og halm i lo
Lille far har ingen ko,
|: og han har ingen penge.:|*

*Sørens far har heste
og guldbroderte veste
og strømper lyse grå
Lille far har ingen vest
|: og han har ingen heste.:|*

*Sørens far har Søren
og mange andre bø-
ren
og bitte små som jeg
Lille far har bare mig
|: og jeg er ingen Søren.:|*

Flemming Mouritsen:

– Ja. Den der ved jeg ikke rigtig (Jorn på OH). Den er nærmest en ikon. Men den hænger der nu. Jeg syntes I skulle have

noget at se på, udover mig. Og så ved jeg ikke rigtig hvad jeg skal sige til den der (sangen). Nej...

Men den der (citater på tavlen). Det er fra en militærhåndbog. Og den synes jeg er god. Ikke mindst fordi, faktisk, der kom en af de der i radioen da jeg kørte herved, indover, at der var en spøgelsesbilist på vej i sydgående retning på motorvejen mellem Skanderborg og Horsens, men der var jeg heldigvis syd for... Spøgelsesbilismen, den har noget at gøre med GPS'er.

Men det er altså også lidt en metafor for hvad der kan være på færde i det her felt som forskningsfelt. Og det jeg så vil snakke om, det er så historien i det her felt. Og den er jo ikke mindst interessant for os gamle. Jan han mente at den sang der kom op på tavlen, det nok var »Jens Vejmand«!

Jeg kan nemt fortabe mig i det her. Men det jeg vil gøre, det er at jeg vil prøve at se på hvor det her område det opstår som forskningsfelt og kommer ind i forhold til uddannelser og den slags ting. Og det vil sige at jeg vil prøve at ridse en situation op som ligger tilbage i slutningen af tresserne og begyndelsen af halvfjerdserne, hvor de her forskellige flader faktisk konstituerer sig, kan man sige, i sådan et trefløjet kultur-begreb. Ikke bare i to leder, som ved Fjord Jensen.

Egentlig som man stadigvæk har set på færde, hos Jan på den ene side og hos Beth på den anden side, i forhold til hvad det er

for et genstandsfelt vi forholder os til. Og det har jeg det lidt med at det er et af projekterne, også når vi snakker forskningsnetværk og den slags. Det er et spørgsmål om: hvad dækker det her børnekultur egentlig over? Hvad er det for et genstandsfelt vi arbejder i? Og der er mange forskellige perspektiver i spil, og ikke mindst fra firserne og fremefter. Og hvor man kan sige at der sker sådan en slags *cultural turn* og hvor både pædagogikfag og sociologifag og forskellige andre områder orienterer sig i forhold til kulturbegrebet i en situation hvor kort og terræn ikke rigtig længere svarer til hinanden, og hvor de modeller og teorier og kortlægninger der stort set har været dominerende indtil firserne, de går i opbrud. Man kan sige at den pædagogiske forståelse gennem udviklingsparadigmer og den slags ting, at den falder sammen. Og det vi så har set her op igennem halvfemserne og i det her årtusind, der er en regenerering af pædagogik på nogle andre betingelser, bl.a. med et helt andet teknisk dannelsesideal og med et, det kan man godt sige, til dels i hvert fald, sociologisk funderet forståelse af pædagogikken, på det teoretiske niveau. Bare sådan noget som evidens og den slags test, hvad der ellers er på færde, har noget med den drejning at gøre.

Men tilbage i tresserne var stort set sådan noget som et børnekulturfelt, det var ikke... selve begrebet var egentlig ikke særlig forankret. Børnekulturbegrebet går tilbage til 1900. Ellen Key er en af de første der forholder sig til det som et område.

Det bliver identificeret... Det bliver derimod identificeret med nogle forskellige aflæggere. Sådan noget som børnelitteratur fx er et etableret, kald det en social, institution eller konstruktion. Og det samme det gælder sådan noget som

børneteater og børnemedier. Der kommer fjernsyn og den slags ting på bane. Og det trænger sig mere og mere på at få arbejdet med de her ting. Også fordi det arbejde der har ligget omkring børnekulturen indtil da, det har stort set ligget i sundhedsvidenskabeligt regi, i psykologi og i pædagogik. Og der, kan man sige, der har udviklingskonstruktionen været fremherskende.

Jeg kommer selv ind i det her område i slutningen af tresserne ad to veje. Det ene, det er at jeg underviser på et pædagogseminarie mens jeg studerer, og det der, der mest eftertrykkeligt altså dels den der oplevelse af at her er der noget der er gået i opbrud. Altså sådan et traditionelt dannelsesfag som litteratur og dansk dengang, det hang simpelthen ikke sammen med resten af uddannelsesfladen. Det var sådan et kulturradikalt, reformpædagogisk seminarium der lå i religionskrig med det kristelige seminarium i den anden ende af byen. Så var fronterne ligesom markeret, og der var en helt klar selvforståelse. Men samtidig var der det forhold at nogle æstetik- og kunsthøgskoler, de såkaldt musiske fag dengang, de var praksisfag på den her type seminarier. Musik for eksempel, bevægelse – hop & spring – hvad de nu ellers vil kalde det i dag, et eller andet kropsgtigt fag.

Men de havde faktisk en funktion hvor udøvelsen, det at pædagoger kunne noget. De skulle sgu kunne noget musikalsk, de skulle kunne noget med bevægelse, de skulle kunne noget med drama, og så havde de værkstedsfag som det helt centrale fag (...). Og det var ikke et spørgsmål om at de skulle have nogen redskaber, nogen pædagogiske redskaber, det var mere et spørgsmål om at de selv kunne noget. Og så – i musik var det nok tydeligere, der

handlede det også om at de kunne udøve, rytmisk musik med børn. Og det var et lidt frelst (?) foretagende, indianerdans, bongotrommeri og den slags ting. Og der landede jeg, dels som en bondeknold fra Vendsyssel der var flyttet til storbyen og ind i det kulturradikale miljø, også på universitetet.

Men det største kultursammenstød, det var sådan set det mellem universitetet og litteraturfaget og så seminarierne, selvom det var den samme kulturradikale selvforståelse der lå bagved, og selvom to af lærerne fra instituttet Møller-Kristensen og FjordJensen faktisk underviste på børnehaveseminariet. Men der var dansk i bekendtgørelsen designet som et dannelsesfag, det lå ved siden af alting. Det var til personlig udvikling. Og sådan noget som børnelitteratur, det var nævnt at det kunne man da godt tage op, men helst i form af erindringer fra etablerede forfattere, fx Tove Ditlevsens erindringer og sådan nogen ting. Og samtidig var jeg så skolet op på universitetsinstituttet, i faktisk et stort opbrud fra den traditionelle dannelsesfag i litteraturfaget og så over i det vi kalder Nykritikken hvor det i forholdet til teksten alene, og teksten forudsætningsløst egentlig var i..., fordi man ville have rensset hele den der biografisme som lå i litteraturfaget, ud.

Men der sker så på universitetet også det at der går faget i opbrud i slutningen af tresserne. Hele den store sprængning af universitetsfagene, specielt de humanistisk-æstetiske i den periode. Og der kommer en hel række af... Vi taler også om det udvidede tekstbegreb, tekst bliver sådan et begreb der jo siden hen er kommet til at dække alt muligt.

Og nu har vi så fået den her. Det vil jeg komme tilbage til.

Her sker et opbrud, og det betyder at alle de ting som vi ellers har set har været ekskluderet fra interessefeltet, det trænger sig på. Og det har selvfølgelig sammenhæng med hele det sociale opbrud, blandt andet ikke mindst sådan noget som skolens ændring, gennem den der virkelig radikale, gennemgribende reform i '58 som knæsætter reformpædagogikken som det grundlæggende. Og det betyder jo så også en opprioritering af det æstetiske, det musiske, det kunstneriske og den slags ting. Og der lå jo en tradition som sagt på børnehaveseminariet fra før.

Men det der trængte sig på på børnehaveseminariet som et eksempel på den her sprængning af de gamle fag, det er at, det er at det ikke er til at finde ud af hvad man skal stille op med sådan et fag her, på et seminarium på de betingelser der er givet. Og samtidig kunne man se at de andre fag, de musiske fag, de havde noget i sig i den forstand at de også udvikler nogle praksisformer. Så det bliver et spørgsmål om at finde ud af at koble den her universitetstradition og den her dannelsesstradition med seminarieområdet og med de praksis'er der også kørte der.

Og det er jo indlysende, selvfølgelig, bagefter, at sådan noget som børnelitteratur, ja, det må være helt oplagt, at de skulle da vide noget om børnelitteratur. Det er den måde det kan komme til at hænge sammen på, i forhold til uddannelsen og i forhold til det arbejde de skal gøre med de unger. Sådan at de i det mindste har en vidensbaggrund.

Det er ligesom det ene ben. Og det blev, for mit vedkommende, blandt andet i kraft af den Aarhuskole jeg havde gået i. Det blev sådan en kulturhistorisk kontekstualisering af litteraturfaget. Der hvor det historiske er centralt. Og det har

jeg det faktisk med i dag, at det er et af de aspekter der trænger til en alvorlig regenerering. Altså også vores egen historie som fagområde og med hensyn til den forskningsudvikling der har ligget i sammenhængen.

Der har været en udvikling i retning af sådan en... Altså antropologisering kan være god på mange måder, men samtidig mener jeg også den har skubbet en historisk refleksion til side med hensyn til hvor vi er henne, og med hensyn til fortid, og den slags ting. Selvfølgelig er jeg gammel og alt det der. Men det er sådan en fornemmelse af at fortid på en måde bliver slettet, sådan at vi ligesom opererer i de samme skematikker selvom der er sket et radikalt opbrud i historien.

Men det er et eller andet med at få etableret nogle nye kortlægninger. Så den ene side af det, det blev (skriver på tavlen) sådan et lidt mere klassisk forsøg på at drage sådan noget som børnelitteraturhistorien frem, og få den kombineret med en kontekst. Det der sker i den der Aarhuskole, der er at der rent faktisk allerede i tresserne sker nogle overskridelser i retning af nogle nykontekstualiseringer af litteratur. Men det gælder egentlig også de andre kunsthøgskoler. Og her bliver den historiske kontekst, den bliver det centrale omdrejningspunkt. Fjord Jensen kalder det perspektivisme. Det er hans bud på at overskride dels en dannelsesstænkning, dels en nykritisk forholden sig til en æstetisk tekst isoleret. Men samtidig med en vægtlægning på det æstetiske udtryk som noget i egen ret og med en særlig mening og betydning og formskabende dimension.

Litteraturfaget i denne her periode er faktisk et meget centralt fag i hele sådan den offentlige debat. Det er omdrejningsfaget. Og det er i høj grad fra arbejde med

de litterære tekster og den slags ting at der udvikler sig sådan et opbrud i retning af også at kontekstualisere tingene i en social kontekst. Og det vil sige at den kulturhistoriske dimension kombineres og det sker så specielt op i halvfjerdserne blandt andet med marxismen og de ting som en central dimension. Marxismen er, det synes jeg kan være vigtigt at sige, lige så meget et redskab til at forstå de her tekster og få dem placeret i en kontekst, som en ny kortlægning, som det er et spørgsmål om, at... det er det mytologien, den går sådan set ud på at der bliver lagt et marxistisk låg, en marxistisk forståelse, ned over hele det æstetiske felt. Og det er, kan man sige, det er mit arbejde, i hvert fald i mit tilfælde, med børnelitteraturen, det er ligesom født ud af den her situation, udsprunget simpelthen som en slags nødvendighed i det der pædagogiske arbejde på børnehaveseminariet, først og fremmest, for at få det givet en eller anden form for funktion (?).

Men samtidig så kører de store debatter om trivialkultur og alle de nye medier og den slags ting som det der fordærver børn og unge. Der er nogle mægtige debatter om trivialkultur. Og vi har sådan en dannelseskultur – eller offentlighedskultur, som for eksempel også i DR – der er dominerende. Så der er nogle meget stærke sager op igennem tresserne som kulminerer i slutningen af tresserne i det her felt. Det gør så også at man kan arbejde med nogle andre typer stof; altså børnelitteratur kommer ind sammen med triviallitteratur først og fremmest. Og sådan har børnekultur egentlig altid været regiet, som en slags triviallitteratur.

Hvis I læser sådan noget som anmeldelserne af H.C. Andersens eventyr for eksempel, så er det helt tydeligt at det er det snit der kører. Og det betyder at der

har været lagt en moralsk-pædagogisk vinkel på det her stof på den ene side. Og på den anden side, så udvikles der også op igennem historien, men kulminerende i tresserne, en opfattelse af de her som kunstneriske udtryksformer i en direkte opposition i forhold til den pædagogiske tænkning, og det at børnekulturen skal være formativ, at den skal virke ind på ungerne med det rigtige, det er en interesse. Men samtidig er der på den anden side den såkaldte triviallitteratur, massekultur, hvad den nu ellers bliver kaldt på den anden side som et fordærv, ikke-pædagogisk, moralsk, samfundsmæssigt, opdragelsesmæssigt, dannelsesmæssigt, oplysningsmæssigt, men også som en opposition – en modsætning – til det kunstneriske. Så de kunstneriske udtryk bliver centrale i en slags løsning af sådan nogle tendenser, både den dominerende påvirkningsstrategi i forhold til børn, men så også trivialkulturen. Og der er udtrykket magt (skriver)... Så der ligger sådan et kulturfelt, altså, hvor der rent faktisk er etableret nogle flader og nogle distinktioner og den slags ting. Så har vi rent faktisk en helt særlig kasse (skriver)

Der kører fx en hel masse diskussioner i forhold til sådan noget som underholdning og TV og radio og oplysningstankegangen – ud fra de betragtninger at trivialkulturen, markedskulturen og heller ikke den pædagogiske, det er ikke rigtig folkekultur, det er ikke ægte folkekultur. Det er ikke folkekultur på den led. Samtidig med at folkekultur som folkekulturen i middelalderen, i almuekulturen og sådan noget, hele tiden har været dyrket og også omformet og omsat til et kunstnerisk niveau. Så der ligger ligesom sådan en kasse her af noget andet. Også fordi den jo oprindeligt var en mundtlig kultur. Den er så

blevet indoptaget i skriften, folkekulturen, på forskellig vis. Og der er nogle ret spændende, faktisk, man kan lave nogle meget spændende undersøgelser af sådan noget som eventyrdigtning og hele den måde hvor eventyr er blevet omsat på op igennem historien. Man kunne lave sådan en historisk linje, hvor man vil kunne aflæse, faktisk, de forskellige epoker fra (...:20:40) og så videre. Som ligesom har ligget, fra Brødrene Grimm og H.C. Andersen og videre ud.

Men samtidig har den karakter af en slags modkultur. Så de her to (tegningen) ting er ligesom det der ligger i tiden, noget der er vigtigt at beskæftige sig med. Også fordi her kommer så med den her sociale orientering, der kommer så de aspekter ind at her har vi det rigtige folk, for at sige det på den måde. Og her udvikles sådan noget som, dem der kommer på samme tid, de fagområder der udvikles og etableres i universitetsregi. Det vil sige kvindelitteratur, kønskultur, arbejderkultur, arbejderlitteratur, forskellige andre typer af det som så siden bliver til en slags subkultur, men som har deres rødder i folk, for at sige det sådan, eller i hvert fald forholder sig på en anstændig måde til de udtryksformer.

Men samtidig er der så hele det rabiate modkulturelle aspekt, altså som blandt andet ligger i det jeg har været ind på omkring lærerkultur (...) og Rindalisme og sådan noget, men den ligger der jo hele vejen ned igennem den her type kultur. Og der har man så, og det blev så noget af en forløsning for mit vedkommende, i forhold til universitetstraditionen, i forhold til seminariet og brugbaregørelsen af det her fag, og det var den der opdagelse af at der jo faktisk lå sådan en mundtlig folkekultur i børnehøjde, som lå ved siden

af hele den der, som lå ved siden af den pædagogiske institution, som lå ved siden af kunstinstitutionen og lå ved siden af markedsinstitutionerne. At børn var rent faktisk den eneste gruppe i samfundet, for nu at sige det på den måde, der havde en bredspektret og etableret folkekultur eller almuekultur eller hvad fa'en for et begreb. Folkekultur er da et dødssygt begreb i dag, men det er ligesom det der var at identificere det med. Men det vil sige en stor, blomstrende, mundtlig kultur som faktisk rummede alle de genrer af fortællinger, sange, hvad det nu ellers kunne være, rim og remser ikke mindst, og det var alt sammen karnevalistisk og i en eller anden form for opposition. Og ungerne brugte det direkte. Og der havde man jo erfaringer med fra sin egen barndom jo også. Den måde vi mishandlede salmevers og salmer og alternativ fader vor. Og alt det der som kørte op mod disciplinskolen som herskede dengang.

Nå, men som jo stadigvæk fungerede i fuldt flor i reformpædagogikkens regi. Der var ikke mindre at gøre oprør imod. Der var jo nogle andre ting.

Og man opdagede at unger faktisk tog hele trivial- og markeds-kulturen og tog fat i den og vendte den om. Det vil jo sige at hver gang der havde været et Grand Prix, og Melodi Grand Prix, det var jo virkelig det værste dengang, Eurovision, det var virkelig det værste af det værste dengang. Jeg ved ikke, nogen af jer kan vel huske stadigvæk, at der var en periode hvor Danmarks Radio bojkottede Melodi Grand Prix, men det blev de nødt til at genoptage. Men hver gang der havde været sådan et Melodi Grand Prix i de år der, da havde ungerne en omsyngning af det stof samme dag, samme aften, dagen efter. Og den var stort set enslydende

over hele landet. Og det var en eller anden sjofel, beskidt omsyngning af det her. Jeg ved ikke om I kan huske, Poulsgaard han havde også en, pludselig begyndte der jo at komme sådan noget modkultur, det var det store dyr i åbenbaringen dengang. Det var at etablere modkultur.

Men... Det bliver et projekt, det bliver et modkulturprojekt, faktisk, i bred kulturpolitisk skala, som er knyttet til diverse typer af bevægelser. Der er nogle meget kraftige bevægelser på det tidspunkt i forhold til hele det pædagogiske system. Lærerne overtager jo skolerne her på det her tidspunkt og laver dem om. Og kvalificerer sig ved de her kritiske strømninger. Det samme gælder ikke mindst pædagogerne. Og det bliver jo så også et spørgsmål om at deltage i udviklingen af den her modkultur. Jeg ved ikke om I kan se det, men her har I ligesom tre strømme der flyder sammen. På den ene side så har vi den mere traditionelle beskæftigelse med sådan noget som børnelitteraturen, det vil sige medier for børn. Og det sker jo så også på sådan nogle institutter som Dramaturgi og sådan noget, hvor de begynder at arbejde, Kunsthistorie er også med i de her aspekter der har med børn at gøre. Så der er en bred vifte af initiativer og afsæt på det her felt hvor det at få lavet modproduktioner til dannelseskulturen, den pædagogiske kultur, trivialkultur, det bliver faktisk dagsorden der sættes. Den kommer jo så selvfølgelig blandt andet i den etablerede del. Jeg vil sige at det er kritisk arbejde med de her medier, men også en gennemgribende forandring af det kulturhistoriske perspektiv.

Det viser sig jo så at der er en hel stribe andre der arbejder med sådan nogen ting i den her periode. Ikke mindst i Tyskland. Der findes faktisk nogen af de bedste kul-

turhistoriske skrifter på udforskning af børnekulturhistorien, for at sige det på den måde, inden for de etablerede mediesystemer. Men det er et spørgsmål om hele tiden at forholde sig til at det er et spørgsmål om at få den slags produktion inden for de her medier. Det gælder også, hvis I tager børne-TV for eksempel, så er det jo den her periode hvor de virkelig kører derudad med eksperimenterende tv.

Så det er ligesom fælles omdrejningspunkt: En historisk, ideologikritisk holdning til de etablerede institutioner, medier, den slags ting, hvad enten det er trivial eller pædagogisk orienteret... Og så en produktion af, et boom af de her kanaler til alternative, et andet hit-ord, det er alternativ, alternativ til de her former. Og det alternative, det kan gå to veje, det kan dels jo gå i retning af de etablerede medier, dels kan de jo også gå i retning af mere dagligdags produktion, det at forholde sig til folks og børns produktion af hverdagsliv – for at referere til din udtryk (Jan K.) – og af kulturprodukter der ligger inden for det æstetiske felt.

Det flyder ligesom sammen her, hvor det ikke bare er et spørgsmål om at kultur er noget man har, det vil sige dannelseskulturen (...) eller for at tage Fjord Jensens, eller at kultur er noget man er, altså »the whole way of life«. Det er i høj grad det antropologiske paradigme som Jan repræsenterer, ikke, mens Beth i højere grad har et kulturbegreb som er smallere og knyttet til de æstetiske udtryk. Og det tror jeg, det er en afgørende forskel. Men jeg synes samtidig der er hamrende vigtigt at begge de typer af kontekstualisering eller hvad vi skal kalde det, er til stede. Altså det ene vil altid være ligesom kontekst for det andet for at sige det på den måde. Det er der vi ikke låser teksten. Når vi arbej-

der med de her udtryksformer, det stiller krav om nogle særlige metoder, hvad enten det er æstetiske udtryk eller det er hverdagsliv i al almindelighed. Og samtidig, i det øjeblik man arbejder med flere (del-?) tekster, vil man hele tiden komme til at forholde sig til den sociale kontekst, for at sige det sådan. Den kontekst der er om hverdagsliv. Derfor er sådan et udtryk som legekultur i denne her sammenhæng er et bedre udtryk end leg, fordi leg er i højere grad et filosofisk begreb, mens legekultur i højere grad refererer til det jeg vil kalde fænomenverden, terrænet. Så det kan være det at holde fast i de her slags og perspektiver på forskellige ting, det er afgørende. Men også for at vi ikke ryger i totterne på hinanden på nogle sindssyge grundlag og at det ene ligesom skal krediteres i forhold til det andet...

Det stiller nogle forskellige krav, også metodisk. Og der er det at der måske er en tendens til at man forholder sig meget overordnet og alment til det, i højere grad ser på verden med kortets øjne end med terrænets. Eller i forhold til bevægelser i terrænet. Der er en meget høj grad af, lad os sige overordnet, meta-teoristyring og metaforståelser på de forskellige områder. Så for mig er det et spørgsmål om også at etablere materiale der så at sige kan bruges igen. Og hvad enten det er undersøgelser af det her mundtlige, æstetiske felt, af legekultur, eller det er undersøgelser af hverdagsliv. Det er noget af det som jeg synes vi skal snakke om i forhold til sådan en arkivdannelse. For det er faktisk noget af det der mangler. Noget af det jeg er rendt ind i, den ene gang efter den anden, for eksempel med hensyn til historisering, det er at den egentlig er umulig at lave, også fordi sådan noget som legekultur og de ændringer der er sket, de radikale æn-

dringer der er sket i legekulturen, i børns liv i dag, fordi der ikke rigtig er noget historisk referencemateriale simpelthen.

Jeg kan give et eksempel. Jeg lavede engang sammen med pædagogstuderende, det var dengang vi havde gode specialer på børnehaveseminarierne. Det var i et helt semester hvor de halvdelen af tiden var ude i praktik i praksis og kunne tage deres projekt med ud der, og så havde vi den anden halvdel af tiden, der var til kontorarbejde eller teori som det hed. Der lavede vi, jeg kan huske, med en gruppe studerende, sådan en stor kortlægning af rollelege i Aarhus. Det var ud fra sådan en sociolingvistisk som dengang var meget oppe i tiden, socialisationsforskning, sociolingvistisk, en stort anlagt undersøgelse i fire forskellige miljøer i Aarhus. 12 studerende med i gruppen der, og de var simpelthen ude og optegne rollelege af alle slags i de her institutioner, i en middelklasse-, i en borgerskabsinstitution, i en arbejderklasse- ude i Gellerup parken, og en som vi troede var sådan en, inde i midtbyen i Aarhus, Falstersgade, men det viser sig så at det var et akademikerkvarter, det var studerende, sådan nogen. Og den største forskel vi fandt i de der – det var stort, vi havde nok 200 rollelege eller sådan noget; dengang var det jo noteret ned, der var hverken computere eller kopieringsmaskine eller noget som helst, og vi fik det sat op både i spalter og... i sådan nogen skematikker, og så fik vi fat på også de der forskellige æstetikker der kører i de der rollelege. Der hvor den radikale forskel var, det var mellem dem ude i Gellerup-planen og så dem inde i Falstersgade, de der akademikere, der boede derinde. Og der hvor det viste sig, der hvor det virkelig markerede sig, det var nede i fænomenets mikrodetaljer, nede i det æstetiske

niveau. Det var måden de bevægede sig på, det var måden de hele tiden tilsyneladende uformidlet skiftede fra det ene tema til det andet, og hvor dem ude i Gellerup Planen de kørte fuldstændig vanvittigt, og det så bare ud som slagsmål. Men der kunne selve arbejdet med det, det kunne vise nogle andre ting.

Men det var sådan noget der direkte gav materiale, fra dengang, og det havde vi slet ikke mulighed for at sammenligne med nogen tidligere måder at lege på. For dengang var verden jo allerede blevet så moderne. De gik i børnehave og alt det. Men det materiale der, til en vis grad kunne sige noget om nogle gennemgribende forestillinger om børns væren i hverdagen og i verden i forhold til hvordan situationen er i dag, hvis man lavede sådan noget tilsvarende.

Men der har vi det med at vi på alle de her felter, der mangler vi at akkumulere det her materiale, vi mangler faktisk også nogle arkiver til at akkumulere de her forskellige typer af materiale enten det er af den ene eller den anden slags, for faktisk at få bund i hvad er det der er på færde med det her børneliv. Vi har sådan en parat matrice vi putter ned over det, på børn og det hele med, men vi kommer ikke rigtig ned, der hvor det gør sig bemærket i de her mikroniveauer. Og der er to typer. Det vil sige at det kræver, det felt her, en antropologisk analyse, men det kræver også en kulturhistorisk dimension, og det kræver så også at vi faktisk arbejder i højere grad med de tekster vi nu arbejder med. Hvad vanskeligheder har vi, hvad er det egentlig for nogle tekster vi har når vi laver sådan et feltarbejde og optegnelse her?

Så jeg mener faktisk at det her børnefelt, fordi det er så bredspektret som det er, at det rummer nogle potentialer også i

forhold til at overskride sig selv på mange måder. Altså os selv i en forholdsmæssig dagsorden fordi vi styrter ind (?) i nogle problematikker i det her felt, som jeg tror, gør sig lidt stærkere bemærket her end de gør på så mange andre områder.

Ja, men jeg må vist ikke mere. Jeg vil lige sige til slut, bare lige lidt om de her uddannelser i tilknytning til det her. Jeg håber jeg har lavet den her skitse så den viser at der ligger sådan ligesom fire dimensioner i de her, og de kommer til at sive ind i hinanden, forholdsvis. Den traditionelle litterære den siver ind i børnehaveseminariet, nemlig i forhold til at skaffe sig en viden, i første omgang om børnelitteratur, og kvalitet og den slags ting, men også et spørgsmål om brug af børnelitteratur, og i tredje omgang, der hvor jeg har det første hold på universitetet, det er i begyndelsen af halvfjerdserne, det er i 72, der er faktisk allerede der, det er et af de steder hvor det viser sig at den børnedimension den gør sig bemærket som noget særligt, det er sådan noget som receptionsaspektet, altså den måde som børn indoptager det på, fordi den gamle effektteori, påvirkningsteori, den ikke holder. Det var sådan noget vi arbejdede med i en projektgruppe allerede der i 72 kan jeg huske. Det andet det var at skaffe sig nogle kontekstualiseringsredskaber, nogle forståelsesredskaber til det her, og de lå blandt andet i sådan noget som socialisationsteori og ikke mindst i det at Ariès havde skrevet den der *Barndommens historie* som gav en mulighed for at

historisere det her på en helt anden måde, og se barndommen som en moderne konstruktion, som noget særligt. Og det her kom tidligere i det her børnekulturelle felt i forskningssammenhæng end det gjorde i så mange andre sammenhænge. Fordi det var en nødvendighed at en traditionel, klassisk, litterær forståelse slog ikke til her, i forhold til det her, der var noget andet på færde her; blandt andet det at de indoptager det her på en anden måde.

Og der ligger så dels det at der udvikler sig forskellige uddannelsestyper. Og der er en bred sammenhæng i seminariesektoren som også slår igennem, i retning af at etablere det tredje felt, at kultur er ikke bare noget man har eller er, men det er også noget man gør. Altså den her dynamiske proces i kulturen, at den hele tiden ikke bare reproduceres, men at den hele tiden produceres, og at det man producerer, det er hverdagsliv, igennem de her forskellige typer af medier, hvad enten det er arbejderkultur eller ej.

Så det ligger i forhold til nogle institutioner og så kommer det så det at faget op igennem firserne- ellers var det jo hver mand på sin tue, forskellige løsere sammenhænge, ud over hele Norden, også ude i det europæiske. Men der udvikler sig faktisk allerede dengang en hel stribe netværk, blandt andet i kraft af den her modkultur-bevægelse. Det betyder så også at i børnekultursammenhæng der var det et mix imellem udøvende forfattere, dramatikere fx, og forskere og formidlere. Og det...

